

NÚMERO 2

MARÇ 2024

JUGADA MESTRA

Revista de l'Escola Catalana d'Escacs (ECADE)

JUDIT
POLGAR

HISTORIA DELS ESCACS

COPS
TÀCTICS

DOBLE AMENAÇA

ENTREVISTES

CONEIX

ALS

TEUS

MONITORS/ES

BERTA SENDER

P.V.P 2€

0 00035 54562 0

SUMARI

1

Historia dels escacs

Judit Polgar

2

Pinzellades de reglament

Peça tocada, peça jugada

3

Cops tàctics

La doble amenaça

4

Pràctica

Escac i mat en una i dues jugades

5

Racó de pensar

Escacs i música, problemes i passatemps

6

Coneix als teus monitors/es

Berta Sender

La “*gran dama*” Judit Polgar

Judit Polgar (Budapest 23 de Juliol de 1976)

En el món dels escacs, un esport intel·lectualment desafiador i profundament estratègic, emergeix una figura que desafia les normes establertes i redefineix els límits del joc: Judit Polgár. Amb la seva ment aguda i la seva destresa en el tauler, Polgár ha deixat una marca indeleble en la història dels escacs, trencant barreres de gènere i desafiant les expectatives convencionals.

A una edat primerenca, Judit va començar a competir en tornejos internacionals, derrotant a jugadors molt majors que ella amb una habilitat i confiança sorprenents. Als 15 anys, es va convertir en la Gran mestra Internacional més jove en la història dels escacs, superant un rècord que anteriorment havia estat establert per Bobby Fischer.

El que distingeix a Judit Polgár no és només la seva habilitat en el tauler, sinó el seu enfocament incansable a desafiar els estereotips de gènere en el món dels escacs. En un esport dominat aclaparantment per homes, Polgár no sols va competir al més alt nivell, sinó que ho va fer amb un èxit notable. Va derrotar a diversos campions del món i es va classificar consistentment entre els millors jugadors del món.

El seu estil de joc agressiu i creatiu la va fer temuda pels seus oponents i admirada pels seus seguidors. Polgár no sols jugava per a guanyar, sinó que també buscava innovar i trencar les convencions establertes en el tauler. El seu enfocament valent i la seva capacitat per a trobar solucions úniques en posicions complicades la van convertir en una força imparabile en el món dels escacs.

L'experiment Polgar

Nascuda a Budapest, Hongria, en 1976, Judit Polgár va ser la menor de les tres germanes prodigi: Susan, Zsófia i ella mateixa. Des d'una edat primerenca, el seu pare, l'educador i pedagog László Polgár, va creure en el poder de l'aprenentatge primerenc i la immersió total en un camp específic. Convençut que la genialitat no era un do innat, sinó el resultat de l'esforç i la pràctica dedicada, László es va proposar criar a les seves filles per a convertir-les en mestres dels escacs.

L'experiment de criaça de László Polgár va resultar ser un èxit rotund. Les germanes Polgár van rebre una educació casolana enfocada en els escacs, dedicant hores interminables a l'estudi del joc, la tàctica i l'estratègia. No obstant això, va anar Judit qui va destacar des del principi, demostrant un talent i una passió excepcionals pel joc.

LA FIGURA DE POLGÁR EN L'ACTUALITAT

Fora del tauler, Judit Polgár continua sent una defensora apassionada dels escacs com a eina educativa. Va fundar la Fundació Judit Polgár per a l'Educació dels Escacs, dedicada a promoure els beneficis cognitius i socials del joc entre els joves de tot el món. A través del seu treball, Polgár inspira a les generacions futures de jugadors d'escacs i defensa la igualtat de gènere en un esport on les dones han estat històricament subrepresentades.

Malgrat retirar-se de la competició professional fa uns anys, Judit Polgár continua sent una figura influent i venerada en el món dels escacs. El seu llegat com la millor jugadora d'escacs de tots els temps i el seu incansable treball per a promoure el joc com a eina educativa continuen inspirant a jugadors de totes les edats i gèneres a tot el món.

Des de la seva retirada de les competicions professionals en 2014, Polgár ha centrat la seva atenció en la promoció dels escacs com una eina educativa poderosa.

A través de la Fundació Judit Polgár per a l'Educació dels Escacs, ha estat involucrada en nombrosos projectes dissenyats per a introduir els escacs a les escoles i comunitats de tot el món.

La seva creença en els beneficis cognitius i educatius dels escacs ha portat a la implementació del joc en programes educatius en països de tot el món, impactant positivament a milers de joves.

A més del seu treball en la promoció dels escacs educatius, Polgár continua sent una figura destacada en el món de la política escaquística. Ha participat activament en discussions sobre la igualtat de gènere en els escacs i ha advocat per canvis que promoguin una major participació de les dones en l'esport. El seu paper com a defensora de la igualtat de gènere en els escacs ha estat fonamental per a augmentar la visibilitat i la representació de les dones en tots els nivells del joc.

Encara que ja no competeix professionalment, l'impacte de Polgár en el món dels escacs continua sent innegable. El seu estil de joc únic i el seu enfocament innovador han deixat una marca indeleble en el joc, inspirant a jugadors de totes les generacions a repensar les seves estratègies i enfocaments. La seva influència s'estén molt més allà del tauler, servint com un exemple de com la dedicació, la passió i la determinació poden portar a l'excel·lència en qualsevol camp.

En resum, Judit Polgár continua sent una força motriu en el món dels escacs, tant dins com fora del tauler. El seu llegat perdurarà com un recordatori inspirador de les possibilitats il·limitades que es presenten quan es combinen el talent, la determinació i la dedicació. En un esport on cada moviment compta, Judit Polgár continua sent una figura destacada que continua inspirant a jugadors de tot el món a aconseguir noves altures en els escacs i més enllà.

PINZELADES DE REGLAMENT

peça tocada, peça jugada

Entre els molts beneficis que aporten els escacs als nens i nenes que els practiquen s'inclou el fet d'augmentar el sentit de la responsabilitat. El jugador/a d'escacs és l'únic responsable del seu resultat, de les seves jugades i, per tant, dels seus errors.

No hi ha la possibilitat de rectificar els moviments que fem. Aquest fet ens obliga a ser precisos i analitzar el millor que puguem cada possibilitat, a pensar abans de moure. Un cop s'inicia una jugada tocant una de les peces, ja es té l'obligació de moure-la, fins i tot en el cas que es descobreixi una jugada millor.

Per regular aquesta situació es va inventar el "Peça tocada, peça jugada", una norma especificada en el punt número 4 de les Lleis dels Escacs de la FIDE.

No obstant, un cop es toca una peça, es pot anar movent i mirant les diferents opcions que es poden jugar i fins que no es deixa anar la peça, la jugada no es dona per finalitzada.

Aquesta norma de peça tocada, peça moguda ajuda a augmentar aquest sentit de responsabilitat en els infants i a aprendre a valorar bé totes les possibilitats abans de prendre una decisió, ja que els escacs també ajuden a potenciar la presa de decisions i a pensar abans de fer les coses.

Els escacs ens ajuda a pensar, a ser responsables i a valorar i analitzar el millor possible abans de prendre decisions.

REGLAMENT DE LA FIDE

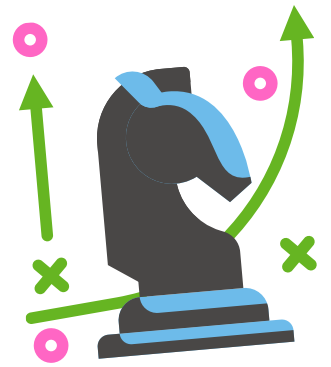
El Reglament d'escacs de la Federació Internacional d'Escacs (FIDE) es regeix sobre el taulell en viu i té dues parts: les normes bàsiques de joc i les de competició. La versió actual del reglament es va adoptar en el 88è Congrés de la FIDE celebrat a Göynük (Turquia).

En aquest cas, l'article que acull totes les normes referents al "peça tocada, peça jugada" és l'article 4 que fa referència a l'acció de moure les peces.

En aquest codi QR podreu trobar la normativa de la FIDE en relació a aquestes situacions que poden generar algun tipus de dubte o que és bo conèixer.

COPS TÀCTICS: LA DOBLE AMENAÇA

La **doble amenaça** és un tema tàctic que es produeix quan una sola peça ataca dues peces adversàries alhora. Aquesta jugada és una manera de guanyar material, ja que el rival no podrà retirar o protegir les dues peces a la vegada. Així doncs, en guanyarem una de les dues. Aquest recurs tàctic no només es considera quan s'ataquen dues peces alhora, sinó també quan s'amenaça una peça i un objectiu com per exemple fer escac i mat en una jugada.

Exemples de doble amenaça per guanyar material

Juguen blanques

Exemples de doble amenaça per amenaçar material i escac i mat

Juguen blanques

PRÀCTICA

escac i mat en 1 jugada

En aquesta secció l'objectiu és poder realitzar exercicis per anar millorant i posant en pràctica tot allò que aneu aprenent, ja sigui amb nosaltres o pel vostre compte.

PISTA. La majoria de mats son del famós mat del passadís o de la primera fila. És un escac i mat fet per una torre o una dama en la primera fila (on comencen les peces a l'inici de la partida) i en la qual el rei que rep el mat no pot moure's a la segona fila perquè està bloquejat per les seves propies peces (normalment peons). **I recorda, per fer escac i mat ha d'haver una peça fent escac!**

○ En totes les situacions juguen blanques

Solucions

PRÀCTICA

escac i mat en 2 jugades

En aquesta secció l'objectiu és poder realitzar exercicis per anar millorant i posant en pràctica tot allò que aneu aprenent, ja sigui amb nosaltres o pel vostre compte. Aquesta pàgina és més complicada que l'anterior, ja que s'ha de fer escac i mat però aquesta vegada en dues jugades.

○ En totes les situacions juguen blanques

Solucions

Problema 1. 1. Td7, Rh6 2. Dh4+/1. Txd7, Tg7 2. Dxd7+/+
 Problema 2. 1. Tf1, Af7 2. Te8+/+1. Tf1, Df7 2. Te8+/+
 Problema 3. 1. Dxb7+, Dxb7 1. Te8+/+
 Problema 4. 1. Dxa7, Rxa7 2. Ta1+/+
 Problema 5. Txf8, Rxf8 2. Df8+/+
 Problema 6. Txf8, Rxf8 2. Td8+/+

ESCACS I MÚSICA

Els escacs i la música, dues formes d'art aparentment dispars, comparteixen una profunda connexió d'harmonia estratègica. Malgrat les seves diferències superficials, les similituds entre aquestes dos vessants de l'expressió humana són sorprenents i profundes. En aquest article s'aprofundirà en la seva relació i es farà una exploració de les connexions ocultes i com s'enriqueixen mútuament les seves pràctiques.

Els escacs són coneguts per la seva capacitat per millorar el pensament crític, la concentració i la resolució de problemes. En jugar a escacs s'aprèn a anticipar-se als moviments de l'oponent, avaluar les múltiples opcions i prendre decisions fonamentades; una sèrie d'habilitats que són útils en una gran varietat de situacions en el nostre dia a dia. Diversos estudis han afirmat que jugar a escacs de forma regular pot ajudar a estimular la memòria, la capacitat d'atenció i el raonament lògic a qualsevol edat.

Així doncs, la relació entre la música i els escacs és una fusió única d'estratègia, creativitat i expressió. A primera vista, aquests dos camps poden semblar completament diferents: un es juga en un taulell amb peces mòbils, mentre l'altre s'experimenta a través de sons i ritmes. Així doncs, encara que es manifesti de formes diferents, aquests dos camps comparteixen un profund vincle intel·lectual i emocional que ha fascinat a generacions d'artistes i pensadors. En els escacs es planifiquen una sèrie de moviments per aconseguir un objectiu, en la música es planifica una seqüència de notes per expressar una emoció o explicar una història.

DOS JOCS DE PATRONS I ESTRUCTURA

Els escacs i la música comparteixen un rerefons estructural profundament arrelat. En els escacs, les peces es mouen en un tauler conforme a patrons i regles establertes, tot amb l'objectiu de guanyar posició i avantatge. De manera similar, en la música, les notes i els acords es disposen en patrons i progressions, creant una narrativa sonora que evoluciona amb el temps.

L'ESTRATÈGIA COM A PARTITURA

Els escacs, un joc de guerra intel·lectual, es compon de moviments estratègics i tàctics que poden comparar-se amb l'estructura i l'harmonia d'una composició musical. En la música les notes individuals es combinen per crear una melodia harmoniosa i, en els escacs, els moviments individuals s'uneixen per formar una narrativa coherent en el taulell.

En conclusió, la connexió entre els escacs i la música transcendeix les diferències superficials entre aquests dos camps. Ambdós involucren la ment en un procés creatiu i estratègic, oferint una via per l'expressió personal i la realització artística. Sigui interpretant una partitura o movent peces sobre un taulell; tant músics com escaquistes s'embarquen en un viatge de descobriment intel·lectual i emocional que enriqueix els seus coneixements i desperta la seva imaginació.

EL RACÓ DE PENSAR

En aquesta secció us animem a resoldre diferents problemes de matemàtica i lògica, dues branques estretament relacionades amb els escacs.

Dificultat ●

Hia diversos cavalls que s'han escapat pel prat i necessitem reunir-los per races. Sabries trobar els dos cavalls que no tenen parella (no estan repetits)?

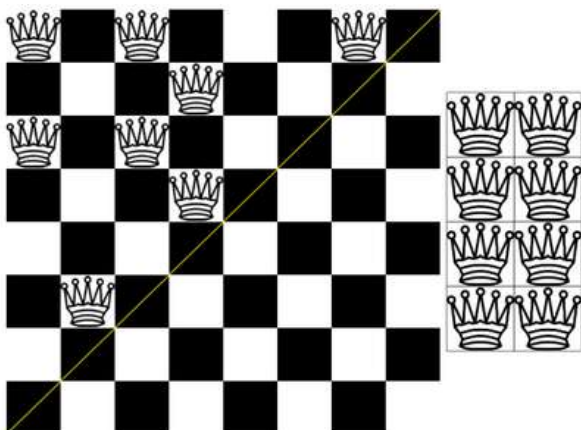
Dificultat ●

Les peces s'han escapat i una dama s'ha perdut en el temps. Ajuda'ns a trobar-la.

Dificultat ●

Col·loca les següents dames de forma simètrica al taulell.

BERTA SENDER

A quina edat vas començar a jugar/aprendre escacs?

Vaig aprendre a jugar amb 6/7 anys quan em va ensenyar el meu avi. No obstant això, no va ser fins als 16 anys més o menys que hi vaig posar més interès.

Ets monitora. Quant fa que ensenyes escacs a les escoles? Què t'agrada d'ensenyar escacs?

Doncs ja fa gairebé 7 anys que sóc monitora aquí a l'escola. Fa quasi 10 anys que treballo amb infants i poder ensenyar-los i transmetre coneixements és una cosa que sempre m'ha agradat molt

Per què creus que hi ha poques nenes fent escacs? Com ho faries per potenciar els escacs femenins?

Jo crec que hi ha poques nenes jugant per falta de referents. Des de sempre els escacs s'han vist com un món més masculí i veure's acceptada en aquest ambient no ha sigut fàcil. De fet, com a anècdota, en moltes escoles es sorprenen quan hi va una monitora i els sembla genial.

Dins d'ECADE portes tot el tema de comunicació. Què ens pots dir del teu treball? Com valora la teva feina?

Més que com valoro la meva feina, m'agradaria destacar que els escacs, en general, tenen poc ressò i és important que es "facin veure".

Sabem que també ets jugadora i entrenadora de bàsquet. Quines similituds creus que poden haver amb els escacs?

Com la majoria d'esports, els escacs i el bàsquet comparteixen similituds com per exemple dominar la tàctica i l'estratègia, saber controlar els espais, llegir bones accions i prendre decisions i tenir una mentalitat competitiva.

Ara et volem conèixer una mica fora de l'àmbit d'escacs...

Berta Sender, gairebé 8 anys com a monitora d'escacs a l'escola en diferents edats.

Quines aficions tens a més del bàsquet i els escacs?

Els esports en general, viatjar i la platja.

Digues un menjar i/o beguda

Truita de patates i trina.

Un llibre que no sigui d'escacs

No et sabria dir un llibre concret però m'agraden molt Elisabet Benavent i Albert Espinosa com a escriptors

Una peli i una sèrie de televisió

Fa poc la vaig tornar a veure, així que com a pel·lícula et diria Lo imposible. I com a sèrie...Gossip Girl.

A una illa deserta pots portar només tres coses. Quines?

És molt obvi, però un mòbil amb cobertura seria ideal. Després et diria que un bon llibre i alguna cosa per poder fer foc.

Si fossis una super heroïna quin superpoder t'agradaria tenir?

Poder fer-me invisible.

De petita què volies ser?

Sempre he volgut ser periodista i treballar amb nens i nenes i, afortunadament ho he pogut fer.

Un color?

El verd.

VI Trobada d'escacs Casa Granada

Adreçat a alumnes de **primària** (de 1r a 6è)
*es faran grups per edats segons inscripció

Dissabte **6 d'abril** a les **10:30** hores

Casa Granada - Avinguda Meridiana, 315, (08027) Barcelona

Partides de **15'** sense rellotge - sistema de competició de **5/6 rondes** format **Swiss Fide**

Drets d'inscripció - **10€**
*la inscripció no es fa efectiva fins que no es realitza el pagament

Forma d'inscripció - completar el **formulari** que trobareu al nostre perfil d'Instagram

6
d'abril